

HVAD OPTAGER FORSKEREN?

Den ensomme forsker i elfenbenstårnet hører fortiden til. I dag skal forskerens viden ud i verden til dem, den berører. Men hvad berører forskeren? Asterisk stiller i hvert nummer spørgsmålet til en forsker – denne gang til **Rie Thomsen**.

VEJLED, HVOR DE UNGE ER

Tag med en andens mor eller far på arbejde. Vejled de unge i kantinen eller på værkstedet. **Spørg ikke unge, hvad de vil være, men snarere hvad de mindst kan forestille sig at være.** Sådan lyder nogle af rådene fra lektor RIE THOMSEN, der netop har modtaget årets Vejlederpris for at nytænke vejledning.

Fortalt til MATHILDE WEIRSØE

VEJLEDNING AF SÅRBARE UNGE

Jeg er med i et stort projektet, *Unge på tværs*, der skal gentænke uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering (UEA) i folkeskolen samt vejledning i uddannelsen. Det løber til slutningen af 2014 og dækker hele landet. Formålet er at få flere sårbare unge til at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse. Projektet

er et flagskib for Undervisningsministeriet og finansieret af satspuljemidler. 'Unge på tværs' har 12 underprojekter, og mange af projekterne har Ungdommens Uddannelsesvejledning, erhvervsuddannelser eller produktionsskoler som drivende kræfter. Men det inddrager også forældre, da forældre spiller en vigtig rolle, når det gælder de unges uddannelsesvalg.

Vi skal bl.a. se på fordelene ved at optimere UEA og styrke en tidligere indsats. Det er vigtigt for mig at sige, at tidlig vejledning ikke handler om at få eleverne sporet ind

på en karrierevej tidligt, men om så tidligt som muligt at udvide deres bevidsthed om mulighederne. Vi skal brede paletten ud, så de ikke står i 9. klasse uden kendskab til relevante ungdomsuddannelser og muligheder på arbejdsmarkedet. Formålet med *Unge på tværs* er at skabe lige legitimitet om alle ungdomsuddannelser. Men det kræver, at vi tænker ud af boksen og spørger de unge om andet end »hvad drømmer du om at blive?« eller »hvad er dine interesser?« I stedet kunne vi for eksempel spørge: »Hvilken uddannelse kunne du mindst forestille dig at vælge?« og så prøve at undersøge den. På den måde kan man via vejledning arbejde med de unges opfattelser og måske fejlopfattelser af forskellige uddannelser.

Vi skal også eksperimentere med den mere erfaringsbaserede tilgang. For eksempel kunne man forestille sig, at eleverne byttede forældre for en dag og tog med en andens far eller mor på arbejde. Det kunne være med til at nedbryde fordomme om håndværksfag og ikke mindst om erhvervsuddannelserne og måske gøre eleverne opmærksomme på, at der er mange måder at kvalificere sig til forskellige job på – og der er mange, som ikke ender med det job, som de via deres uddannelse i første omgang kvalificerede sig til. Den opmærksomhed er vigtig på et globalt, fleksibelt og omskifteligt arbejdsmarked. Erfaringerne må ikke stå alene, men skal følges op af klasse- og gruppebaserede diskussioner af elevernes erfaringer.

VEJLEDNING I FÆLLESSKABER

Jeg har længe været optaget af vejledning i fællesskaber. I årevis har vi i Danmark været fokuseret på én til én-samtaler, altså individuel vejledning. Men efterhånden er også vejledning i fællesskaber blevet et fænomen eller et begreb inden for vejledningens verden. Og det er jo enhver samfundsfaglig forskers drøm at bidrage med et nyt begreb. Det betyder, at vejlederne har taget forskningen til sig: Vejlederne skal ud af kontorerne; ud hvor de unge færdes – i kantinen, i værkstederne på erhvervsuddannelserne og i andre ungdomsfællesskaber.

I efteråret modtog jeg Vejlederprisen 2013 for min forskning i vejledning i fællesskaber. Jeg er selvfølgelig glad og beæret over at modtage en pris for min forskning, men vejledning i fællesskaber er et kollektivt og igangværende projekt, og jeg har udviklet

 "Vejlederne skal ud af kontorerne: ud hvor de unge færdes - i kantinen, i værkstederne på erhvervsuddannelserne og i andre ungdomsfællesskaber," siger Rie Thomsen.

vejledningsformen sammen med vejledere, unge og andre forskere.

Når fællesskabet sættes i centrum for vejledningen, fokuserer vejlederne i højere grad på at bringe de unges ressourcer i spil og på, hvordan de kan medvirke til at skabe samtaler *mellem* de unge. På den måde kan vejledning i fællesskaber bidrage til, at de unge bliver mere opmærksomme på deres forskellige interesser og derved også på de mange muligheder, der er i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

Det har vist sig at være særlig vigtigt for de unge, som er i risiko for at falde fra en uddannelse, at vejlederne kommer ud til dem. Eksempelvis har en af mine studerende påvist, at det for de udsatte elever har stor betydning, at vejlederen kommer til dem i værkstedet på deres erhvervsuddannelse, ellers ville de ikke få talt med hende. Hvorimod det ikke har nogen særlig betydning for de stærke elever, som forklarer, at de finder vejlederen, uanset hvor hun er. Vejledning i fællesskaber er derfor særligt velegnet til at nå udsatte elever og hjælpe og støtte unge, der har svært ved at klare deres uddannelse.

PISA FOR VOKSNE

Den 8. oktober overværede jeg sammen med forskningskolleger OECD's offentliggørelse af PIAAC, som står for *The Programme for the International Assessment of Adult Competencies*. Undersøgelsen måler voksnes kompetencer og sammenligner landene på tværs og bliver af OECD populært kaldt PISA for voksne.

Vores forskningsprogram inviterede i den anledning til et lille forskernørdet arrangement. Vi transmitterede direkte fra OECD's offentliggørelse, og bagefter skypede vi med en forskergruppe fra universitetet i Hamborg, som vi er begyndt at arbejde sammen med.

Undersøgelsen viser blandt andet, at voksnes adgang til efteruddannelse er relateret til jobbet og ofte også afgrænset af, at det skal være relevant for det job, de allerede besidder. Og vi ved fra et projekt, vi har udarbejdet for CEDEFOP (European Centre for the Development of Vocational Training, red.), at de voksne, som ønsker at skifte retning i arbejdslivet, har svært ved at få adgang til den

nødvendige opkvalificering. Det kan skabe problemer i forhold til mobilitet på arbejdsmarkedet, hvilket igen sætter begrænsninger for arbejdskraftens fleksibilitet.

Det væsentligste for mig er nu at få koblet resultaterne af PIAAC sammen med den viden, vi har fra andre undersøgelser af eksempelvis organiseringen af Voksen- og efteruddannelse (VEU), af voksenvejledningen og af den viden, vi har om praksis og politik på området. Først dér bliver undersøgelsen rigtig interessant. Dér bliver vi i stand til at gøre det, som OECD opfordrer de enkelte lande til nemlig at udarbejde en plan for hvor der skal sættes ind politisk, praktisk og vejledningsmæssigt. ■

RIE THOMSEN

Lektor i vejledning og forskningsprogramleder for forskningsprogrammet Livslang Læring på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Hun forsker i karrierevejledningens praksis og politik samt i uddannelse af vejledere. Hun har forfattet flere bøger, bl.a. 'Vejledning i fællesskaber' og 'Vejledning i samspil'.